

VÄLIKYSYMYS 1/2008 vp

Stora Enso Oyj:n tehtaiden lopettaminen ja valtion omistajapolitiikka

Eduskunnalle

Lokakuun 25 päivänä 2007 julkaisemassaan pörssitiedotteessa Stora Enso Oyj ilmoitti päätöksestään sulkea pysyvästi Summan paperitehtaan ja Anjalan tehtaan aikakauslehtipaperikoneen sekä Kemijärven sellutehtaan ja Ruotsissa sijaitsevan Norrsundetin sellutehtaan. Lisäksi Stora Enso aikoo myydä Kotkan tehtaansa ja mahdollisesti myös Kotkan sahausliiketoiminnan sekä vähentää satoja työntekijöitä konsernin hallinnosta ja keskitetyistä palveluista Suomessa ja muissa maissa. Yt-neuvottelujen päätyttyä työntekijävähennykset täsmentyivät 985 henkilöön.

Valtiolla on Stora Ensossa 25 %:n äänivalta. Lisäksi Kelalla on 10 %. Tästä huolimatta hallitus on ollut täysin passiivinen Stora Enson yksiköitten lakkautuspäätösten estämiseksi. Ministerit ovat eri yhteyksissä antaneet ristiriitaista tietoa siitä, mistä alkaen heillä oli ollut tietoa tai käsitys näistä supistuksista. Pääministeri Vanhanen on ilmoittanut saaneensa tiedon yhtiön päätöksestä edellisenä iltana ja omistajaohjauksesta vastaava ministeri Jyri Häkämies hieman ennen pörssitiedotteen julkaisemista.

Hallituksen passiivinen linja oudoksuttaa siksin, että Stora Enson ilmoittamat perusteet tehtaiden lakkauttamiseksi ovat osoittautuneet virheellisiksi puun saatavuuden, yksiköiden kannattavuuden ja energian käytön osalta. Lisäksi monet kysymykset, mm. neuvottelut Venäjän puutulleista ja mahdollisuudet lisätä kotimaisen raaka-aineen käyttöä, ovat ratkaisematta.

Kemijärven sellutehtaan ja Summan paperitehtaan työntekijät ovat esittäneet toiminnan jatkamista ja kehittämistä.

Hallitus on keskittynyt koko ajan puhumaan jälkihoidosta sen sijaan, että se olisi omalla toiminnallaan vaikuttanut Stora Enson edellä mainittujen laitosten toiminnan jatkamiseen. Hallitus ei ole yrittänyt pelastaa edes Kemijärven tehdasta, vaikka se on Itä-Lapin suurin yksityinen työnantaja. Itä-Lappi kärsii kaikilla aluekehityksen tunnusluvuilla mitattuna Suomen vaikeimmasta rakennemuutoksesta. Stora Enson kannattavan tehtaan lakkauttamiselle ei ole perusteita. Rakennemuutosongelmat koskevat myös Kymen Summan tehtaan vaikutuspiirissä olevia työntekijöitä.

Hallitus antoi 21.9.2007 eduskunnan käsiteltäväksi lakiesityksen valtion yhtiöomistuksesta ja omistajaohjauksesta. Hallituksen esityksen perusteluissa todetaan, että valtio käyttää äänivaltaansa virallisesti ja muodollisesti vain yhtiökokouksissa, mutta käytännössä yhtiön hallitus ja toimiva johto selvittävät ennalta suurimpien omistajien suhtautumisen yhtiön kannalta merkittäviin investointeihin ja muihin vastaaviin hankkeisiin. Näihin tilanteisiin liittyvä epävirallinen yhteydenpito ja omistukseen perustuvan vaikutusvallan käyttäminen ovat merkittävä osa omistajaohjausta ja aktiivista omistajuutta.

Hyväksyessään lain eduskunta puolestaan hyväksyi samalla näin kuuluvan lausuman: "Eduskunta edellyttää, että valtio ottaa omistajapolitiikassaan huomioon suurten teollisuusyritysten

työllisyys- ja aluetaloudelliset vaikutukset." Näille työllisyys- ja aluetaloudellisille sekä sosiaalisille vaikutuksille hallitus ei kuitenkaan näytä Stora Enson kohdalla antavan sitä arvoa, mikä niille kuuluisi.

Valtion tulevassa omistajapolitiikassa tulisi ottaa huomioon nykyistä painavammin yhteiskuntavastuunäkökohdat erityisesti työllisyys- ja aluetaloudelliselta kannalta.

Hallituksen vastuuministerit ovat kerta toisensa jälkeen karttaneet vastuunottoa, ja hallituspuolueiden edustajat ovat antaneet hyvin ristiriitaisia lausuntoja. Pääministeri Matti Vanhanen on toistuvasti kieltäytynyt antamasta selontekoa tai pääministerin ilmoitusta valtion omistajaohjauksesta.

Edellä olevan perusteella ja Suomen perustuslain 43 §:ään viitaten esitämme valtioneuvoston asianomaisen jäsenen vastattavaksi seuraavan välikysymyksen:

Pitääkö hallitus oikeana ja perusteltuna Kemijärven ja Summan tehtaiden lopettamista,

vai aikooko hallitus ryhtyä toimiin näiden tehtaiden jatkon turvaamiseksi käyttämällä tarvittaessa äänivaltaansa Stora Enson yhtiökokouksessa sekä

miten hallitus aikoo vastedes huolehtia yhteiskuntavastuun toteutumisesta valtion omistajapolitiikassa?

Helsingissä 8 päivänä helmikuuta 2008

Martti Korhonen /vas
Annika Lapintie /vas
Veijo Puhjo /vas
Unto Valpas /vas
Markus Mustajärvi /vas
Jyrki Yrttiaho /vas
Esko-Juhani Tennilä /vas
Mikko Kuoppa /vas
Matti Kauppila /vas
Minna Sirnö /vas
Merja Kyllönen /vas
Jaakko Laakso /vas
Paavo Arhinmäki /vas
Pentti Tiusanen /vas
Matti Kangas /vas
Erkki Virtanen /vas
Tarja Filatov /sd
Jutta Urpilainen /sd
Erkki Tuomioja /sd
Antti Kalliomäki /sd
Jouko Skinnari /sd
Matti Ahde /sd
Pia Viitanen /sd
Rakel Hiltunen /sd
Jacob Söderman /sd
Marjaana Koskinen /sd

Marko Asell /sd
Maria Guzenina-Richardson /sd
Ilkka Kantola /sd
Krista Kiuru /sd
Merja Kuusisto /sd
Päivi Lipponen /sd
Johanna Ojala-Niemelä /sd
Tuula Pelttonen /sd
Tommy Tabermann /sd
Katja Taimela /sd
Pauliina Viitamies /sd
Antti Vuolanne /sd
Miapetra Kumpula-Natri /sd
Heli Paasio /sd
Saara Karhu /sd
Maarit Feldt-Ranta /sd
Kari Rajamäki /sd
Johannes Koskinen /sd
Matti Saarinen /sd
Jukka Gustafsson /sd
Eero Heinäluoma /sd
Esa Lahtela /sd
Reijo Kallio /sd
Kimmo Kiljunen /sd
Reijo Laitinen /sd
Sirpa Paatero /sd

Anneli Kiljunen /sd
Tero Rönni /sd
Leena Rauhala /kd
Toimi Kankaanniemi /kd
Tarja Tallqvist /kd
Sari Palm /kd
Kari Kärkkäinen /kd

Päivi Räsänen /kd
Bjarne Kallis /kd
Raimo Vistbacka /ps
Timo Soini /ps
Pertti Virtanen /ps
Sinikka Hurskainen /sd
Liisa Jaakonsaari /sd